



Abbaye Saint-Joseph de Clairval
F – 21150 Flavigny-sur-Ozerain

Molt estimat amic de l'Abadia de Sant Josep,

«**A**VI dia, encara que de maneres noves i subtils, es manifesta l'existència del Drac (cf. Ap 12). Existeix en forma d'ideologies materialistes, manifestant que és absurd pensar en Déu; que és absurd també complir els manaments de Déu... L'únic que compta és el consum, l'egoisme, la diversió... Això és la vida! Així hem de viure! També avui dia, aquest Drac sembla invencible, però com sempre segueix també sent veritat que Déu és més fort que el Drac; qui venç és l'amor, no l'egoisme.» Aquestes frases, pronunciades pel papa Benet XVI el 15 d'agost de 2007, queden molt ben il·lustrades amb la història d'Enric Gheon. El relat que us oferim ens permetrà admirar, en una persona sincera, la victòria de la bondat, que només ens arriba de Déu.

Enric Lleó Vangeon, més conegut amb el pseudònim d'Enric Gheon, procedia d'una d'aquelles tantes famílies de França del segle XIX: pare no creient i mare cristiana. El mateix Gheon diu: «Quantes parelles s'acomoden a viure en dos móns oposats: l'un segons el Príncep dels Cels i l'altre segons el príncep d'aquest món.» Havia nascut l'any 1875 a Bray-sur-Seine, poblet del pla de la Brie. Fou un nen educat cristianament, segons el costum de l'època. Feia les seves oracions de genolls, entre la seva germana i la seva mare i va rebre la primera Comunió amb molt fervor. Dos anys després, segons ell mateix escriu, la gran sorpresa!: «La meva mare s'està vestint, en l'habitació de dalt, per anar a Missa. Jo em trobo a baix, llegint. Em crida: "Vine a arreglar-te, Enric, que farem tard!..." Jo no li responc, i quan em decideixo a pujar, ella em diu: "De pressa home, que farem tard a Missa"... I jo li contesto: "No hi vull anar... Què vols mamà?, ja no hi crec en tot això"» Així l'adolescent de quinze anys, acaba de pronunciar-se. El seu pare, certament, no ha fet res per a atreure-se'l a les seves idees antireligioses, la seva mare segueix sent secretament la seva preferida. «La pobra dona, diu Enric, s'ho va carregar tot: el pecat de la meva negació i la preocupació per la meva salvació.» Sens dubte, les causes d'aquell canvi eren nombroses: la manifestació de les passions, el mal exemple del cap de família... Però, més tard, Gheon assenyalarà molt especialment l'avorriment durant les classes que impartia el capellà, qui mostrava una idea massa abstracta de la religió, en comparació a l'atractiu captivador que sabien suscitar els professors de lletres o de ciències. En efecte, la religió en sortia ben malparada.

Un art que commou

Ja adult, Gheon s'estableix com a metge en el seu poble natal: «Vaig aprendre aquesta professió per a assegurar-me la independència, i vaig exercir de metge durant vuit anys amb lleialtat, encara que sense massa convicció.» Això li permet escriure en hores lliures. Per a ell i els seus amics, l'art serveix per a tot, i, segons la

seva pròpia expressió, «l'art recull el ceptre de Déu, que s'ha quedat sense hereus.» La bellesa amb totes les formes –literatura, música, pintura...– és la dama a la que ha de servir l'artista. Enric trava amistat especialment amb André Gide, escriptor sense fe i homosexual. No obstant, Gide, sense adonar-se'n, s'acabarà el paganisme de Gheon, quan el va convidar, junt amb ell, a visitar Florència. Allí, l'Enric descobreix el Giotto i el beat Fra Angelico. En el seu art, pot veure no solament la bellesa, sinó també la fe que resplendeix en els rostres virginals, en els cossos públicament vestits, en les actituds i les mirades... Ell, sensible com és, s'emociona en el claustre del convent de Sant Marc; no pot evitar sentir-se commogut: «A Sant Marc, on Crist expirava en la creu –escriu– i on la Verge esperava l'Àngel en un passadís nu i silenciós..., fins i tot els nostres sentits posseeixen una ànima. L'art ja m'havia extasiat abans, però mai tant com en aquests moments.»

De retorn a Bray, Gheon viu amb la seva mare, a la qual estima amb passió –el seu pare havia mort feia anys–, viu també amb la seva germana, vídua des de molt jove, i les seves dues nebodes. Així doncs, té una família, sense haver-se molestat –diu– en fundar-ne una. «Havia substituït l'amor, pel plaer fàcil, a fi d'estalviar-me l'inconvenient d'un compromís tant estricte.» L'art de Fra Angelico l'havia commogut, però llavors li arriba el sofriment. «Dos mesos després del meu retorn d'Itàlia, la meva mare, davant meu, la meva mare que m'estimava més que tot en el món, la meva companya de tota la vida, mor en un accident... Tinc als meus braços un cos desfigurat. Pietat filial: la vaig amortallar amb les meves pròpies mans...» Durant la Missa de funeral, «vaig fixar la mirada en l'Eucaristia que elevava el sacerdot per a dir-li: "No hi ets! No! No hi pots ser, perquè no m'hauries robat a qui tant estimava..."»

L'agost de 1914 esclata la guerra. Enric Gheon, feble de salut, és declarat inútil per al servei militar. No obstant, vol compartir els perills dels homes de la seva edat.

Llavors s'enrola com a metge a la Creu Roja. André Gide li recomana: «Ja que vas al front de Bèlgica, intenta localitzar Dupouey...» Deu anys abans, l'oficial de marina Pere Dupouey s'havia relacionat amb Gide. Nascut d'una família catòlica, Dupouey havia rebutjat el dogma, «que pesava com una llosa insuportable en el pensament i en la moral» (la frase és de Gide). Però en 1911, Dupouey es va casar amb Mireille de la Ménardièrre, i l'exemple d'aquesta jove cristiana pura i cabal, va aconseguir, més que tots els llibres, tornar-lo a Déu. Els esposos duïen una vida acompanyada amb la lectura d'autors cristians, la pràctica dels sagraments i les bones obres. Dupouey no havia deixat de mantenir correspondència amb Gide, esperant d'aquesta manera guanyar-lo per a JESUCRIST.

A qui encomanar-se?

El 25 de gener de 1915, Gheon fa arribar una carta a Dupouey, en la regió de Nieuport, on ambdós es troben en primera línia. El 27, Dupouey respon amb to amable, una mica, però, distant. L'endemà, mentre s'està preparant l'assalt, és allí. «És baix d'estatura, això em sorprèn –escriu Gheon–, però a l'instant m'infon respecte.» Intercanvien una encaixada: «Anem –diu Dupouey–, parlarem millor al carrer.» Després, mentre caminen: «Perdoni, l'estic deixant molt enrere, però he d'anar amb els meus soldats, que estan de reserva... Vegem si està ben feta, aquesta preparació d'artilleria...» Però els dos homes, tot seguit, se separen. El 31 de gener, va tenir lloc la segona trobada: xerrada intermitent sobre l'assalt del vespre, que s'ha acabat amb un fracàs. El metge militar Gheon ha anotat el fet: «Mai havia pensat tant en la mort, però no en la meva.» Cap decepció en Dupouey, sí però menyspreu per la mort física; enmig del desastre, parla d'art... «Aquesta llibertat em crida l'atenció –escriurà Gheon– ...aquí hi ha un misteri. M'he assegut davant d'ell com un nen petit.» El 24 de febrer, Dupouey acut per sorpresa on és Gheon en el seu nou destí. Parlen entre ells de la seva pròpia vida. Res d'íntim... només històries de guerra. Serà aquesta, la seva última trobada... Gheon escriu: «Sense sospitar-ho, Dupouey es fa càrrec d'una ànima, la meva. No obstant, entre nosaltres no es produirà cap fet decisiu, cap conversa transcendent...» La visió de tanta mort l'impressiona; davant tants camarades desfets pels obusos, exclama: «Senyor!, eren homes, i que n'has fet d'ells?, què en faràs d'ells? Si pugues resar, ho faria pels altres... Després de l'entusiasme per la guerra, ara veig tot el seu horror. I en aquest infern, a qui encomanar-se?» (carta a Gide, de l'1 de febrer).

En la Missa de Pasqua, circula la notícia de que un oficial de marina ha caigut davant l'enemic. Enric s'assabenta quinze dies més tard: «La família Dupouey es desfà en llàgrimes, el capità ha mort. Va haver de ser el Dissabte Sant...» Gheon s'informa. El 3 d'abril, cap a les 10 de la nit, el capità Dupouey feia la ronda en primera línia. Mentre examinava la trinxera, una

bala perduda el toca de ple al front i cau mort. Una mort sense pompa, durant el simple compliment del seu deure... «Puc dir que durant els últims mesos de la seva vida –diu el capellà– vaig assistir a la seva transfiguració. Cada dia pujava més a munt. Com més propera semblava la mort, menys semblava témer-la. Havia arribat a aquest estat perfecte de religiosa indiferència en la que viure o morir són una mateixa cosa. En una paraula: “estava preparat”... No pensava més que en la Pasqua, en la Resurrecció. Déu no es queda mai curt i li concedí plenament el seu desig. Tingui, vegi el que m'escrivia la seva esposa. Eren una sola ànima en el matrimoni...» Gheon devora la carta: «Ambdós –llegeix– havíem fet el sacrifici. El nostre nen, ara ja no té pare, ja no té res, el deixo en mans del Pare del cel.» L'ànima d'Enric es com el ressò de molts pensaments: «Feliços els cors per a qui la mort és el contrari del no-res i l'amor supera la tomba... Per ventura es plora per un sant?» Medita sense parar sobre aquesta mort, sobre aquesta carta. És l'esclatxa per on hi entra amb abundància la gràcia... El Dupouey mort, no pot estar mort del tot. I si sobreviu, significa que Déu existeix. No obstant, en Gheon, l'home vell, el dels déus pagans, es troba plenament viu... Però Pere Dupouey ha deixat a la terra la seva esposa. Serà la primera en agrair a Gheon la seva amistat amb el seu marit. Commogut, respon amb una confiança total, manifestant el turment de la seva ànima i el seu agraïment emocionat per a qui li ha reobert la porta de la fe. Mireille escriu de nou: «Pere s'havia lliurat a Déu... ara ell prega per vostè. Des d'allí on hem d'arribar costi el que costi, el Cor de Déu el crida a vostè amb forts clams, amb la veu del seu turment interior...»

Un cor que progressa

Al setembre de 1915, el vespre d'una gran batalla, pensant en tantes vides que es van a sacrificar, Enric Gheon, després de vint-i-cinc anys de silenci, se sorprèn ell mateix, resant, per primera vegada, el Pare Nostre. La batalla és un desastre, però la pau interior que sent sobrepassa tota altra preocupació. «Tinc un cor que progressa perquè resa, i no en sento gens de vergonya d'això... Quan dic “Lliureu-nos de qualsevol mal” estic reconeixent l'existència del pecat. Però no penso canviar els meus comportaments. No obstant hi ha això: “Els que tanquen els ulls per por de veure, i les orelles per por d'escoltar, i no volent seguir la paraula d'Aquell que els parla per la veu de la consciència, seran maleïts de Déu totpoderós.” Així parla la mística italiana Àngela de Foligno. He trobat aquestes paraules en unes “meditacions” que va deixar Dupouey... Sento com si donés un tomb, potser definitiu, en la meva vida. El 31 d'octubre, un jove i barbut capellà convida els soldats a combregar el dia de difunts. Combregar? No vull donar aquest pas... Si algú em preguntés si crec, jo li respondria: “Crec. Però dins l'Església de sempre, m'he construït una capella per a mi sol, on no hi ha ni confessió ni comunió. Tampoc cap dels sagraments que obliguen...”

Dit d'una altra manera, segons els meus desigs... La idea d'atansar-me a un sacerdot, d'agenollar-me davant d'ell, la descarto totalment com un fantasma. Vegem!, tinc un amic sant al cel (Dupouey), que ja defensa la meva causa davant Déu.»

Un intèrpret escollit per Déu

Un matí de novembre de 1915, li porten de París el Nou Testament que havia demanat. «El meu missatger és protestant, i convençut. Potser que m'hagi comprat una edició protestant... Els textos segueixen sent els textos, a qui se li ocorreria alterar-los?... Els més sorpresos de la meva conversió, que haurien entès més una adhesió reflexiva per al protestantisme més liberal, exclamen indignats: “Ets o no ets tu un esperit lliure?” No, amics meus, ja no sóc lliure de mi mateix, i me n'alegro en el fons de la meva ànima. Déu m'ha donat un intèrpret que Ell mateix ha elegit; llegiré Déu amb els ulls d'un altre, com diu l'Església, com ho feia Dupouey.» Gheon, ho veia clar: en aquesta matèria, tot «és sotmès en última instància, a l'Església, que té el mandat i el ministeri diví de conservar i d'interpretar la Paraula de Déu» (Vaticà II, *Dei Verbum*, núm. 12). «Vaig agafar l'Evangeli el mateix dia del més fort bombardeig en la nostra trinxera... Quan tornà la calma, vaig arribar a sant Mateu: Allí hi llegí: “Ella concebrà i donarà a llum un fill a qui posaràs per nom JESÚS, perquè ell salvarà el seu poble dels seus pecats”. Dels seus pecats!... Ho confesso amb dolor: fins aquest moment, la figura de nostre Senyor em resultava desconeguda. No mesurava la profunditat del seu amor, de la seva pobresa, de la seva puresa, ni tan sols dels seus sofriments. El Déu que m'agradava era un Déu de glòria i de triomf, i no un Déu de pobresa i d'humilitat. I pensar que va sofrir tant... Veig tot el sofriment dels meus germans al voltant meu: l'un, aixafat sota els sacs de terra, l'altre trossejat pels obusos, que morirà o quedarà mutilat... Un Déu ha sofert tot això!» I un poc més tard escriu: «Oh!, trista boira de novembre, fang gelat, combats en la foscor... La senyora Dupouey m'ha proposat les “*Meditacions sobre l'Evangeli*” de Bossuet... Li he contestat tot seguit. La meva fe es fa àvida... però no es decideix a rendir-se. Per què canviar, Senyor?, és que no estic també prop de tu?, no he fet ja prou esforç meritori?, què vols més?» De permís a París, a principis de desembre, explica a la seva germana l'itinerari espiritual que ha recorregut. Aquesta se'n alegra de debò; també ho diu a Gide, qui li respon: «En el punt en que et trobes, em sembla imperdonable que encara no hakis regularitzat la teva situació.»

De retorn al front, el diumenge abans de Nadal, Gheon es troba a l'església. En l'homilia, el capellà celebra el misteri del Nen JESÚS que arriba, invitant tots els soldats a glorificar el Salvador i a preparar-se per a combregar. En aquesta ocasió, «no hi va haver ni debat ni temptativa de rebel·lió. Em va venir al pensament la frase de Gide... Està decidit: combregaré per Nadal. Va

ser cosa d'un segon. Ja no va haver ni temor ni timidesa, ni orgull ni prevencions. Combregaré! Mentre el sacerdot entona el *Credo*, amb el front baix, em preparo...» L'endemà, li conta al pare tota la seva història: «“Si he entès bé –diu el sacerdot– vostè s'ha presentat a Déu com artista. –Això és. –Fill meu, Déu és raó, *Logos*...”, i em demostra que la fe catòlica és invencible pel que fa a la lògica i a l'experiència dels segles. “No ens deixem dur pel sentiment. És clar que s'ha de respectar i és útil en el seu moment, però... cal creure amb la intel·ligència.” Què em diu ara? I jo que confiava més en el sentiment!: No, no! No necessito les seves proves... No cal provar-me res: crec!» Quin gerro d'aigua freda...! Gheon té pressa per anar-se'n. En el fons, està furiós... Després, reflexiona: «Admirable saviesa de Déu! Vol servidors lúcids. Desconfia de les falses exaltacions.» La fe no és un sentimentalisme pietós, sinó que és, segons diu Joan Pau II, «la resposta d'obediència a Déu... Des de la fe l'home dona el seu assentiment a aquest testimoniatge diví. Això vol dir que reconeix plena i integralment la veritat de la revelació, perquè Déu mateix és la seva garantia. Aquesta veritat... impulsa la raó a obrir-se a la revelació i a acollir el seu sentit profund.» És a dir, que «la fe exigeix l'adhesió de la intel·ligència i de la voluntat» (*Fides et ratio*, núm. 13).

Vint anys menys

«Des de llavors –continua Gheon– només em preocupa una cosa: preparar la meva confessió general. Cal entrar en la claveguera, regirar-la, buidar-la, gratar-la fins el fons. Horror! Trobada total amb mi mateix! Potser no hi ha ni un sol manament de la llei de Déu o de l'Església que no l'hagi transgredit, en la meva existència immoral... Acudeixo a la cita tremolós com un condemnat, sense pensar en el que vaig fer, sinó en el que, ahir mateix, feia: –Segueix mantenint la mateixa disposició? –Sí, pare”» Ens posem d'acord primerament sobre el dia de la comunió: serà el 24 de desembre i no el 25, modestament, en una petita església solitària. «Fill meu, no es pensi que al rebre nostre Senyor es veurà transportat en una mena de beatitud! La majoria de les vegades, la força de l'Eucaristia no se sent. No és una llaminadura, sinó l'aliment de cada dia.» Enric es posa de genolls. A mesura que confessa els seus pecats, té un sentiment espès i amarg que, grumoll a grumoll li dessembussa el cor: «Amb tot aquest verí en les seves fibres, com podia ell vèncer, vèncer el plaer com el dolor? Oh, delícies inefables d'un cor que s'obre i renúncia a si mateix! He confiat tot a un home, i Déu m'ha escoltat: “Ves-te'n en pau!”» Quan s'aixeca, s'ha tret vint anys de sobre. Un goig desconegut el transporta... L'endemà al matí, es produeix la gran decepció: l'església escollida és plena de capellans i de soldats. El goig de Gheon s'ha convertit en aridesa: «Enmig dels xiuxiuejos, no aconseguia concentrar la meva ment distreta.» Però el pare l'havia posat en guàrdia, encara que ell no l'havia escoltat. «Quina tortura dir-se: “Déu ha baixat al meu cor” i

no sentir sinó una profunda malenconia! Cal resar, resar... Déu és aquí, però dorm...» En aquest estat transcorre la jornada. No obstant durant la nit, amb la lectura de les *“Meditacions sobre l’Eucaristia”*, petit volum que Mireille Dupouey havia preparat per al seu marit, un meravellós assossec davalla sobre d’ell i, «a mitja nit –diu– el Senyor feia festa en mi i em parlava.» Pere Dupouey havia mort el vespre de Pasqua del mateix any 1915: Per Nadal es collia el que per Pasqua s’havia sembrat.

L’Església necessita l’art

Acabada la guerra, Gheon torna a París. Per a servir la veritat i cooperar en la salvació de les ànimes, publica un llibre on hi explica la seva conversió: *“L’home nascut de la guerra”*. L’esteta convertit, acaricia llavors la idea de suscitar un art popular cristià en la línia dels “misteris” de l’Edat Mitjana. Funda els “Companys de Nostra Senyora”, una espècie de confraria de teatre d’aficionats amb objectius netament apostòlics. En efecte, «si som capaços de descobrir en les múltiples manifestacions de la bellesa del món un raig de la Bellesa suprema, llavors l’art es converteix en un camí vers Déu», deia Joan Pau II als artistes reunits a Roma amb motiu del Jubileu, el 18 de febrer de 2000. El mateix Papa havia escrit en la seva *“Carta als artistes”* (4 d’abril de 1999): «Per a transmetre el missatge que Crist li ha confiat, l’Església necessita l’art... L’art posseeix una capacitat que li és pròpia, la de captar l’un o l’altre dels aspectes del missatge i de traduir-lo en colors, en formes o en sons... En la seva prèdica, el mateix Crist va recórrer sovint a les imatges, i això, en plena harmonia amb l’opció de convertir-se Ell mateix, mitjançant l’Encarnació, en icona

del Déu invisible.» Abans i després de cada representació, el programa dels “Companys de Nostra Senyora” es compon de Missa, comunió i pregària. Seran molts els actors que passaran de l’escenari a la vida consagrada. Gheon, que en cas de necessitat fa d’actor, de guarda-roba o de tramoista, és en primer lloc compositor i director. Proposa una «imatgeria inspirada en l’Evangeli o en la vida dels sants.» Tan gran és el seu èxit, que es fan més de seixanta representacions, per tot arreu, tant en províncies com a París: *“El pobre sota l’escala”* (sant Alèix), *“El comediant i la gràcia”* (sant Ginès), *“El misteri de sant Lluís”* (representat en la Santa Capella, a París), *“Nadal a la plaça”*... Tot i els pronòstics negatius, el seu renom arriba fins a Bèlgica, Holanda i Suïssa; fins i tot l’Acadèmia Francesa li concedeix un premi. Escriu també poemes: *“Càntics de vida i fe”*, novel·les: *“Els jocs del cel i de l’infern”* i biografies: *“El rector d’Ars”*, *“Santa Teresina de l’Infant Jesús”*... Gheon és un home ple de geni, de verb inesgotable, però senzill, cordial i acollidor amb tothom.

El juny de 1944, és a París. Malalt i sol, morí en una clínica, després que un pare dominicà li hagué administrat els darrers sagraments. El vesteixen amb el seu hàbit blanc, car era terciari dominicà i duia en religió els dos noms del seu millor amic: Pere Domenec. L’exemple de Enric Gheon conforta els catòlics, car la seva fe no és ni “opi” ni antigalla, sinó realitat decisiva i transcendent. Pel que fa als no creients, la llarga recerca d’aquesta ànima sincera, els situa davant la pregunta, que potser ja es plantegen en l’íntim del seu cor: Serà l’Església Catòlica el camí de salvació, que dona a l’home la vertadera vida i la felicitat a la qual aspira?

En el seu diari íntim, datat a l’abril 1917, podem llegir: «És que la fe és només el recurs dels febles, dels malalts i dels ancians? No! L’abatiment i el molt sofriment no porten l’home a creure, sinó més aviat a renunciar. Seria Déu potser, el refugi resignat dels cors decepcionats? No és així! Sinó que Déu és força, salut i alegria. L’acte de fe suposa un esforç; l’home incrèdul baixa la prova, quan ja no li queden més llàgrimes, no es preocupa de la vida ni de l’eternitat, només vol la pau; i no aquella pau que apareix en l’Evangeli, sinó la de la mort, la del cos aniquilat. Solament la fe dona a l’home el sublim vigor de l’esperança, no, però, sense l’assistència de Déu.»

Tot pregant a Aquella que mai va dubtar, la Mare de Déu, Mare de la Santa Esperança, us desitgem a tots un bon Nadal i feliç Any Nou.

Dom Antoine Marie
o. r. p.

Si és la primera vegada que vostè rep aquesta carta espiritual i vol seguir rebent-la, envii’ns les seves dades completes. Li agrairíem també que ens enviés adreces de persones que podrien llegir la nostra carta amb profit.

Ajudes :

- Xecs ordinaris a nom de ‘Abbaye St. Joseph de Clairval’
 - Per mitjà del seu propi Banc, ingressos en el nostre compte:
Abbaye St. Joseph de Clairval C.C.C. 2104 - Of.: 3335 - D.C.: 07 - N°: 9113949609 (Caixa Duero).
 - Targeta de crèdit (Visa, CB, Mastercard) consulti la nostra pàgina web: <http://www.clairval.com/>
- Fax: 03 80 96 25 29 – E-mail: abadia@clairval.com – <http://www.clairval.com/>